

**ЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет туризму та міжнародних комунікацій
Кафедра туризму**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан
факультету туризму та МК
доц., к.геогр.н Габчак Н.Ф
« 28 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ
КРАЇН СВІТУ ТА ТРАНСПОРТНІ СИСТЕМИ**

Рівень вищої освіти	Перший(бакалаврський)рівень
Галузь знань	J Транспорт та послуги
Спеціальність	J 8 Автомобільний транспорт/ 1041 Transport services
Освітня програма	Транспортна логістика міста
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи**» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань J Транспорт та послуги за спеціальністю J 8 Автомобільний транспорт/1041 Transport services, освітньо-професійна програма «Транспортна логістика міста»

Розробники: доц., к.г.н Габчак Н.Ф

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туризму

протокол № _1_ від «_28_» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри проф., к.геогр.н. Машіка Г.В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій

протокол № _1_ від «_28_» _____ серпня _____ 2025р.

Голова науково-методичної комісії проф. Машіка Г.В.

© Габчак Н.Ф., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ
ТА ТРАНСПОРТНІ СИСТЕМИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних –60 год самостійної роботи студента – 60 год	1-й	1-й
	Лекції:	
	32 год	2 год
	Практичні (семінарські):	
	28 год	2 год
Вид підсумкового контролю: письмовий (або тестовий)	Лабораторні:-	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	60 год	116

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи» є обов'язковою дисципліною і вивчається на першому курсі денної та заочної форм навчання впродовж першого семестру. Вона є одним з професійно-орієнтованих курсів програми підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою «Транспортна логістика міста» і займає провідне місце в циклі дисциплін загальної підготовки.

Мета навчальної дисципліни «Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи» полягає у формуванні в студентів цілісного уявлення про просторові закономірності розвитку світового господарства, особливості соціально-економічної типології країн та регіонів, а також роль транспортних систем у забезпеченні глобальної та регіональної взаємодії. Курс спрямований на те, щоб здобувачі:

- оволоділи знаннями про структуру, закономірності та сучасні тенденції розвитку світового господарства;
- розуміли відмінності у соціально-економічному розвитку країн світу, їхні моделі та стратегії інтеграції в міжнародний поділ праці;
- засвоїли роль транспорту як базового чинника функціонування світової економіки та інтеграційних процесів;
- набули вмінь здійснювати регіональний аналіз, прогнозувати динаміку та оцінювати вплив транспортних систем на розвиток країн і регіонів.

Як результат, дисципліна формує науково-аналітичну базу для розуміння глобальних процесів, що є важливою передумовою підготовки фахівців у сфері економічної та соціальної географії, міжнародних відносин, туризму й транспортної логістики.

Завдання курсу:

- Ознайомити студентів із теоретико-методологічними засадами вивчення світового господарства, регіональних соціально-економічних систем і транспортних комплексів.
- Розкрити просторові закономірності та сучасні тенденції розвитку країн світу, їх типологію за рівнем економічного та соціального розвитку.
- Дослідити провідні моделі соціально-економічного розвитку та особливості регіональної інтеграції у світовому господарстві.
- Проаналізувати роль транспортних систем як чинника глобалізації, міжнародної торгівлі й мобільності населення.
- Сформувати практичні навички використання статистичних, картографічних та аналітичних методів у вивченні регіональних процесів.
- Сприяти розвитку критичного мислення та вміння оцінювати вплив глобальних і регіональних факторів на соціально-економічний розвиток країн.

Крім того, серед основних завдань дисципліни:

- формування у студентів просторового мислення та здатності бачити взаємозв'язки між економічними, соціальними й транспортними процесами на глобальному та регіональному рівнях;
- розвиток умінь аналізувати міжнародну статистику, карти та інші джерела даних для оцінки розвитку країн і регіонів;
- опанування методів регіональної типологізації та геополітичного аналізу;
- підготовку до самостійного дослідження світового господарства та транспортних систем з урахуванням сучасних викликів (глобалізація, війни, міграція, зміни клімату тощо);
- виховання професійної компетентності для застосування здобутих знань у сфері туризму, міжнародних відносин, логістики, регіонального розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати:

- теоретико-методологічні основи соціально-економічної та транспортної географії;

- структуру та закономірності розвитку світового господарства і його регіонів;
- типологію країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку;
- особливості формування і функціонування провідних моделей господарства;
- роль та значення транспортних систем у розвитку глобальної та регіональної економіки;
- сучасні тенденції та виклики світового соціально-економічного і транспортного розвитку.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері автомобільного транспорту або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів технічних наук, економіки та управління і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
 ЗК 9. Здатність працювати автономно.
 ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
 ЗК.11. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
 ЗК.12. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- ФК 6. Здатність розробляти з урахуванням безпекових, економічних, екологічних та естетичних параметрів технічні завдання і технічні умови на проектування об'єктів автомобільного транспорту, його систем та окремих елементів; складати плани розміщення устаткування, технічного оснащення та організації робочих місць, розраховувати завантаження устаткування та показники якості технологічних процесів
- ФК 12. Здатність організовувати дію системи звітності та обліку (управлінського, статистичного, технологічного) роботи об'єктів та систем автомобільного транспорту, здійснювати адміністративне діловодство, документування та управління якістю.
- ФК 14. Здатність брати активну участь у дослідженнях та експериментах, аналізувати, інтерпретувати і моделювати окремі явища і процеси у сфері автомобільного транспорту.
- ФК 16. Аналізувати, оцінювати та використовувати сучасні практики та заходи міської логістики як успішні рішення для формування здатності здобувачів вирішувати нестандартні завдання.
- ФК 17. Здатність розробляти туристичну логістику.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи» вивчається у першому семестрі першого (бакалаврського) рівня, тому й немає передумов для вивчення в даній освітній програмі.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Транспортна логістика міст», вивчення навчальної дисципліни «Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати концептуальні наукові та практичні знання, необхідні для розв'язання	РН 1

спеціалізованих складних задач автомобільного транспорту, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.	
Відшукувати необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах; аналізувати та оцінювати цю інформацію.	РН 4
Розв'язувати задачі формування трудових ресурсів та професійного розвитку персоналу; виявляти резерви підвищення ефективності праці співробітників об'єктів автомобільного транспорту.	РН 5
Приймати ефективні рішення, аналізувати і порівнювати альтернативні варіанти з урахуванням цілей та обмежень, питань забезпечення якості, а також технічних, економічних, законодавчих та інших аспектів.	РН 6
Аналізувати та оцінювати об'єкти автомобільного транспорту, їх системи та елементи.	РН 9
Розробляти логістичну інфраструктуру для потреб туризму в містах та територіях різної складності рельєфу.	РН 26

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи»:**

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр РН
Студенти повинні вміти застосовувати наукові та практичні знання для аналізу світового господарства й транспортних систем. Вони здатні критично осмислювати теорії, принципи та методи економіко-географічних досліджень. Очікується сформованість умінь оцінювати роль транспорту, зокрема автомобільного, у глобальних і регіональних процесах. Випускники можуть інтегрувати знання для вирішення професійних завдань і визначення місця України у світовій економічній та транспортній системі.	РН 1
Відшукувати необхідну інформацію в науково-технічній літературі, базах даних та інших джерелах; здійснювати її аналіз, критичну оцінку та узагальнення для подальшого використання в навчальній і професійній діяльності.	РН 4
Здобувач уміє аналізувати потреби у трудових ресурсах та визначати напрями професійного розвитку персоналу транспортних підприємств та здатний виявляти резерви та застосовувати методи підвищення ефективності праці співробітників об'єктів автомобільного транспорту.	РН 5
Приймати ефективні рішення, аналізувати і порівнювати альтернативні варіанти з урахуванням цілей та обмежень, питань забезпечення якості, а також технічних, економічних, законодавчих та інших аспектів. Вміти прогнозувати наслідки прийнятих рішень для розвитку транспортних систем і соціально-економічних процесів. Застосовувати сучасні методи оцінювання та моделювання для вибору оптимальних управлінських рішень.	РН 6
Аналізувати та оцінювати об'єкти автомобільного транспорту, їх системи та елементи. Визначати сильні та слабкі сторони функціонування транспортних об'єктів і виявляти напрями їх удосконалення. Використовувати аналітичні методи для підвищення надійності, ефективності та безпеки транспортних систем.	РН 9
Розробляти логістичну інфраструктуру для потреб туризму в містах та на територіях із різною складністю рельєфу. Забезпечувати оптимальну взаємодію транспортних, сервісних та інформаційних систем у туристичних	РН 26

дефініціях. Враховувати природні, економічні та соціальні особливості територій для підвищення доступності й комфортності туристичних потоків.	
--	--

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни **«Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи»** для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів використовується поєднання традиційних академічних та сучасних інтерактивних технологій навчання. Академічні методи переважно застосовуються під час лекційних занять (вступних, оглядових, тематичних), водночас навіть у межах класичної лекції можливе впровадження інноваційних підходів. Зокрема, у курсі використовуються проблемні лекції, лекції з навмисно закладеними помилками, лекції-конференції.

Інтерактивні методи ґрунтуються на діалогічній взаємодії між викладачем і студентами, що створює умови для співпраці та взаємного навчання. Учасники освітнього процесу виступають рівноправними суб'єктами, а інтерактивна форма виключає домінування однієї позиції над іншою. Такий підхід формує демократичний стиль спілкування, розвиває критичне мислення та вміння приймати обґрунтовані рішення.

Використання інтерактивних технологій дає здобувачам можливість:

- аналізувати та творчо засвоювати навчальну інформацію, роблячи процес навчання більш доступним і гнучким;
- формувати та аргументовано висловлювати власну думку, вести дискусію, захищати позицію;
- слухати співрозмовника та поважати альтернативні погляди;
- моделювати соціальні ситуації та здобувати практичний соціальний досвід;
- вибудовувати конструктивні стосунки в групі, уникати або розв'язувати конфлікти, знаходити компроміси;
- розвивати навички самостійної, творчої й проєктної діяльності.

До найефективніших інтерактивних методів, що використовуються під час вивчення дисципліни **«Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи»**, належать: мозковий штурм, рольові ігри та інсценізації, аналіз конкретних ситуацій (case study), робота в групах і взаємне навчання. Використання інтерактивних технологій є особливо важливим у підготовці майбутніх менеджерів туризму, адже саме вони формують комунікативні навички, здатність приймати рішення, толерантність і вміння знаходити компроміси — ключові компетентності для успішної кар'єри в туристичній сфері.

Перевірка та оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за допомогою різних форм контролю, зокрема: виконання тестових завдань, написання есе й рефератів, підготовки презентацій та виступів на практичних заняттях, складання модульних контрольних робіт у письмовій чи комп'ютерній формі (тести), а також підсумкового заліку.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання комплексних модульних завдань;
- контроль систематичності та активності роботи студента на семінарських заняттях;
- контроль за виконанням індивідуальної роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів

Форма модульного контролю:

Протягом семестру здобувачі вивчають 1 модуль із дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля здійснюється контроль у

вигляді комплексної модульної роботи, що включає теоретичні питання, тестові завдання, практичну частину. Здобувачі, які не відвідували аудиторні заняття до модульного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів здійснюються за 100-бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі.

Здобувач, який в результаті поточного оцінювання або підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модуль здобувач має також право відмовитися від складання іспиту. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що здобувач(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) повинен складати іспит.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді комплексної роботи (або тестового контролю), який оцінюється у межах від 1 до 100 балів.

Якщо з об'єктивних причин здобувач не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит

Підсумковий семестровий контроль знань здобувачів означає поступове накопичення балів відодного поточного модульного контролю до іншого, а в кінцевому рахунку – отримання загального підсумкового балу.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться 2 раз на семестр, і включає проведення контрольних заходів за всіма темами змістовного модуля у формі контрольної роботи (або тестування). До контрольних заходів допускаються всі здобувачі незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання (варіанти, тести тощо) для проведення модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ ТА ТРАНСПОРТНІ СИСТЕМИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КАРТИ СВІТУ. ЕКОНОМІКО - ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇН ЄВРОПИ, АЗІЇ ТА ЇХ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ

Тема 1. Теоретичні та методологічні основи курсу. Політична карта світу

Об'єкт і предмет регіональної соціально-економічної географії країн світу та транспортних систем. Базові поняття: територія і кордони; політико-територіальні утворення. Основні періоди та етапи формування політичної карти світу. Географічний регіональний поділ країн світу та їх транспортні системи. Економіко-географічна характеристика регіонів.

Тема 2. Регіон Європа. Регіональний поділ Європи. Північна Європа (Норвегія, Швеція, Фінляндія)

Економіко-географічна характеристика країн Північної Європи. Європейський Союз. Загальні відомості про Північну Європу: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 3. Регіон Західна Європа. Економіко-географічна характеристика (Німеччина, Франція)

Загальні відомості про країни Західної Європи: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 4. Регіон Південна Європа. Економіко-географічна характеристика (Італія, Греція)

Загальні відомості про регіон Південна Європа: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 5. Регіон Східна Європа. Економіко-географічна характеристика (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія, Білорусь). Україна – економіко-географічна характеристика

Загальні відомості про регіон Східна Європа: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 6. Європейська транспортна система.

Характеристика розгалуженої мережі автошляхів, високошвидкісних залізниць, річкових портів на Дунаї, морських портів – Роттердам, Гамбург, Антверпен, Одеса) та аеропортів. Транспортне забезпечення інтеграції ринку ЄС і зв'язки з країнами-сусідами.

Тема 7. Регіон Азія.

Загальні відомості про країни регіону Азія: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки. Східна Азія. Економіко-географічна характеристика Японії та Китаю.

Тема 8. Регіон Південна Азія. Економіко-географічна характеристика Індії

Економіко-географічна характеристика країн регіону. Внутрішні відмінності економічного розвитку країн субрегіону. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 9. Азійсько-Тихоокеанська транспортна система.

Характеристика мегапортів – Шанхай, Сінгапур, Гонконг, Токіо; розгалужених авіахабів – Дубаї, Сеул, Гонконг. Ядра сучасної світової транспортної логістики – Китай, Японія.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКО - ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇН ПІВНІЧНОЇ ТА ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ, АФРИКИ, АВСТРАЛІЇ ТА ОКЕАНІЇ. ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ,

Тема 10. Американський регіон. Економіко-географічні особливості регіону (США та Канада).

Загальні відомості: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 11. Північноамериканська транспортна система.

Характеристика та особливості перевезень автомобільним та залізничним транспортом між США, Канадою та Мексикою. Роль та значення в зовнішньоекономічних зв'язках портів Мексиканської затоки, Тихоокеанського та Атлантичного узбережжя.

Тема 12. Регіон Латинська Америка. Економіко-географічна характеристика Мексики, Бразилії та Аргентини.

Економіко-географічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки. Туристично-рекреаційний потенціал.

Тема 13. Латиноамериканська транспортна система.

Важливі морські порти, які пов'язують країни Південної і Центральної Америки – Сантос, Буенос-Айрес, Вальпараїсо.

Тема 14. Африканський регіон. Країни Північної та Південної Африки.

Економіко-географічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки. Порівняльна характеристика.

Тема 15. Африканська транспортна система.

Однобокість розвитку транспортної мережі. Необхідність подолання фрагментарності. Розвиток коридорів: Північ – Південь; Лагос – Момбаса; Транссахельський маршрут.

Тема 16. Регіон Австралія та Океанія. Туристично-рекреаційний потенціал острівних країн Тихого океану. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні.

Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку транспортних мереж.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КАРТИ СВІТУ. ЕКОНОМІКО - ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇН ЄВРОПИ, АЗІЇ ТА ЇХ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ						
Тема 1. Теоретичні та методологічні основи курсу. Політична карта світу		2	2			2
Тема 2. Регіон Європа. Регіональний поділ Європи. Північна Європа (Норвегія, Швеція, Фінляндія)		2	2			4
Тема 3. Регіон Західна Європа. Економіко-географічна характеристика (Німеччина, Франція)		2	2			4
Тема 4. Регіон Південна Європа. Економіко-географічна характеристика (Італія, Греція)		2	2			4
Тема 5. Регіон Східна Європа. Економіко-географічна характеристика (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія, Білорусь). Україна – економіко-географічна характеристика		2	2			6
Тема 6. Європейська транспортна система.		2				2
Тема 7. Регіон Азія.		2	2			4
Тема 8. Регіон Південна Азія. Економіко-географічна характеристика Індії		2	2			2
Тема 9. Азійсько-Тихоокеанська транспортна система. <i>Модульна контрольна робота 1</i>		2				2
Разом за модуль		18	14			30
МОДУЛЬ 2.						
Тема 10. Американський регіон. Економіко-географічні особливості регіону (США та Канада).		2	2			4
Тема 11. Північноамериканська транспортна система.		2	2			4
Тема 12. Регіон Латинська Америка. Економіко-географічна характеристика Мексики, Бразилії та Аргентини.		2	2			4
Тема 13. Латиноамериканська транспортна система.		2	2			4

Тема 14. Африканський регіон. Країни Північної та Південної Африки.		2	2			6
Тема 15. Африканська транспортна система.		2	2			4
Тема 16. Регіон Австралія та Океанія. <i>Модульна контрольна робота 2.</i>		2	2			4
Разом за модуль		14	14			30
Разом за семестр		32	28			60

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Теоретичні та методологічні основи курсу. Політична карта світу. <u>Питання для обговорення:</u> 1. Що є предметом і об'єктом вивчення курсу «Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи»? 2. Які основні методологічні підходи використовуються у сучасній соціально-економічній географії? 3. Етапи становлення політичної карти світу: які ключові події найбільше вплинули на її формування? 4. Політична карта світу як «дзеркало історії»: які процеси глобального масштабу відображає? 5. Які критерії виділення держав і територій у політико-географічному просторі? 6. Поняття «держава», «залежна територія», «невизнана держава» у контексті політичної карти світу. 7. Які головні зміни відбулися в політичній карті світу у XX – на початку XXI ст.? 8. Як глобалізація та регіоналізація впливають на трансформацію політичної карти світу? 9. Чим відрізняється політична та адміністративна карта світу? 10. Роль міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО тощо) у сучасному геополітичному поділі світу.	2	
2	Тема 2. Регіон Європа. Регіональний поділ Європи. Північна Європа (Норвегія, Швеція, Фінляндія). <u>Питання для обговорення:</u> 1. Які підходи використовуються до регіонального поділу Європи? Чим відрізняється «Північна Європа» у різних класифікаціях? 2. Природно-географічні умови Норвегії, Швеції та Фінляндії: як вони впливають на господарську діяльність та спосіб життя населення? 3. Історичні та культурні чинники, що зумовили формування скандинавської ідентичності. 4. Сучасна соціально-економічна модель країн Північної Європи: у чому полягає феномен «скандинавської моделі»? 5. Роль Норвегії, Швеції та Фінляндії у міжнародному поділі праці та європейській інтеграції. 6. Транспортна система Північної Європи: які особливості визначають розвиток автомобільного, морського та авіаційного транспорту? 7. Туристичний потенціал Північної Європи: які головні види туризму характерні для цього регіону (екотуризм, зимові види спорту, культурний, круїзний)? 8. Сучасні виклики для країн Північної Європи:	2	

	кліматичні зміни, енергетична безпека, міграційні процеси. 9. Які інтеграційні та співпрацяні ініціативи об'єднують країни Північної Європи (наприклад, Північна рада)? 10. У чому полягає значення цього регіону для України (економічні, політичні, культурні та освітні зв'язки)?		
3	Тема 3. Регіон Західна Європа. <u>Питання для обговорення. 1.</u> Які чинники зумовили формування Західної Європи як одного з найбільш розвинених регіонів світу? 2. Економіко-географічне положення Німеччини та Франції: вигідні й обмежувальні риси. 3. Природно-ресурсний потенціал цих країн та його роль у господарському розвитку. 4. Населення: демографічні тенденції, урбанізація, проблеми міграції. 5. Господарський комплекс Німеччини: провідні галузі промисловості, роль у ЄС і світі. 6. Господарський комплекс Франції: ключові галузі економіки, місце у міжнародному поділі праці. 7. Транспортні системи Німеччини та Франції: особливості інфраструктури, роль у європейських транспортних коридорах. 8. Науково-технічний потенціал і високотехнологічні виробництва у цих країнах. 9. Туристично-рекреаційний потенціал Німеччини та Франції: основні види туризму, світове значення культурних та природних ресурсів. 10. Сучасні виклики та перспективи розвитку Німеччини і Франції в умовах глобалізації та європейської інт	2	
4	Тема 4. Регіон Південна Європа. Економіко-географічна характеристика (Італія, Греція). <u>Питання для обговорення. 1</u> 1. Яке економіко-географічне положення Італії та Греції та які його переваги для розвитку господарства і туризму? 2. Природно-ресурсний потенціал: які природні умови найбільше впливають на економіку цих країн? 3. Демографічні тенденції та особливості міграційних процесів в Італії й Греції. 4. Основні риси господарського комплексу Італії: провідні галузі промисловості, сільського господарства, сфери послуг. 5. Господарський комплекс Греції: роль судноплавства, туризму й аграрного сектору. 6. Транспортна система Південної Європи: морські порти, авіасполучення, автомобільні та залізничні магістралі. 7. Туризм як стратегічна галузь економіки Італії та Греції: ключові напрямки, особливості, проблеми й перспективи. 8. Вплив історико-культурної спадщини на економічний розвиток країн регіону. 9. Участь Італії та Греції в інтеграційних процесах Європейського Союзу: виклики та можливості. 10. Сучасні проблеми розвитку Південної Європи: економічні кризи, боргові зобов'язання, екологічні та	2	

	соціальні виклики.		
5	Тема 5. Регіон Східна Європа. Економіко-географічна характеристика (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія, Білорусь). Україна – економіко-географічна характеристика <u>Питання для обговорення.</u> 1. Які чинники визначають місце Східної Європи у світовій економіці та політичній системі? 2. Порівняльна характеристика економіко-географічного положення Польщі, Словаччини, Угорщини, Чехії та Білорусі. 3. Населення країн Східної Європи: демографічні тенденції, урбанізація, трудова міграція. 4. Господарський комплекс Польщі: провідні галузі, експортна орієнтація, роль у ЄС. 5. Господарський комплекс Чехії та Словаччини: індустріальні традиції, автомобілебудування, інтеграція до ринків ЄС. 6. Економіка Угорщини: промисловість, аграрний сектор, туристична спеціалізація. 7. Господарство Білорусі: індустріальна база, транспортні комунікації, сучасні проблеми. 8. Транспортна система Східної Європи: ключові магістралі, роль у транзитних перевезеннях між Європою та Азією. 9. Туристично-рекреаційний потенціал країн Східної Європи: основні напрями, сучасні тенденції. 10. Україна: економіко-географічне положення, природно-ресурсний потенціал, структура господарства, сучасні проблеми та перспективи розвитку. 11. Роль України в регіоні Східної Європи: транспортно-логістичний вузол, інтеграційні процеси з ЄС, значення для безпеки Європи. 12. Виклики для економічного розвитку України в умовах воєнного стану та шляхи післявоєнного відновлення.	2	
6	Тема 7. Регіон Азія. <u>Питання для обговорення.</u> 1. Регіональний поділ Азії: Східна, Південна, Південно-Східна, Західна (Близький і Середній Схід), Центральна Азія — основні характеристики. 2. Природно-ресурсний потенціал Азії: які ресурси визначають її глобальне значення? 3. Населення Азії: демографічні тенденції, урбанізація, міграційні процеси. 4. Господарський комплекс Східної Азії (Китай, Японія, Південна Корея): провідні галузі та роль у світовій економіці.	2	

	5. Особливості соціально-економічного розвитку Південної Азії (Індія, Пакистан, Бангладеш). 6. Економіка Південно-Східної Азії: інтеграційні процеси в рамках АСЕАН. 7. Західна Азія (Близький Схід): значення нафтогазових ресурсів у розвитку регіону. 8. Центральна Азія: геополітичне значення, проблеми та перспективи розвитку. 9. Транспортні системи Азії: ключові сухопутні та морські шляхи, ініціатива «Один пояс — один шлях». 10. Туристичний потенціал Азії: культурні, релігійні та природні ресурси. 11. Виклики сучасності для Азії: економічна нерівність, кліматичні зміни, конфлікти та інтеграційні перспективи.		
7	«Тема 9. Азійсько-Тихоокеанська транспортна система»: <u>Питання для обговорення.</u> 1. Які чинники зумовили формування Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР) як одного з ключових центрів світової транспортної системи? 2. Провідні транспортні вузли АТР: мегапорти (Шанхай, Сінгапур, Гонконг, Токіо, Пусан) та глобальні авіахаби (Дубай, Сеул, Гонконг). 3. Особливості морського транспорту: значення Тихоокеанських морських шляхів у світовій торгівлі. 4. Роль АТР у світових контейнерних перевезеннях. 5. Залізничні транспортні системи Китаю та Японії: високошвидкісні магістралі, інноваційні технології. 6. Ініціатива «Один пояс — один шлях» як фактор інтеграції сухопутних і морських шляхів Азії з Європою та Африкою. 7. Автомобільна транспортна інфраструктура країн АТР: відмінності між розвинутими державами та країнами, що розвиваються. 8. Авіаційний транспорт: зростання ролі регіональних і глобальних перевізників (Singapore Airlines, Emirates, ANA, Cathay Pacific). 9. Виклики розвитку транспортної системи АТР: перевантаження портів, екологічні проблеми, безпека морських шляхів. 10. Яке місце АТР посідає у світовій логістиці та глобальних ланцюгах постачання? 11. Туризм і транспорт у АТР: як розвиток інфраструктури сприяє туристичним потокам (приклади Сінгапуру, Таїланду, Японії). 12. Перспективи інтеграції транспортної системи Азійсько-Тихоокеанського регіону з Європою.	2	
	«Тема 10. Американський регіон. Економіко-географічні	2	

8	особливості регіону (США та Канада)» <u>Питання для обговорення.</u> 1. Які особливості економіко-географічного положення США та Канади? Які його переваги та обмеження? 2. Природно-ресурсний потенціал Північної Америки: які ресурси відіграють ключову роль у розвитку США і Канади? 3. Населення США та Канади: демографічні тенденції, міграційні процеси, урбанізація. 4. Господарський комплекс США: провідні галузі промисловості, роль аграрного сектору та сфери послуг. 5. Господарський комплекс Канади: які галузі є визначальними для її спеціалізації у світовій економіці? 6. Високотехнологічний сектор США і Канади: досягнення, інноваційні центри, науково-дослідний потенціал. 7. Енергетичний потенціал: значення нафти, газу, гідроенергетики та відновлюваних джерел. 8. Транспортна система США та Канади: автомобільні магістралі, залізниці, авіатранспорт, роль портів на Атлантичному та Тихоокеанському узбережжях. 9. Туристичний потенціал США і Канади: природні та культурні ресурси, основні види туризму. 10. Участь США та Канади у міжнародних економічних інтеграційних процесах (NAFTA/USMCA). 11. Сучасні виклики розвитку країн регіону: екологічні проблеми, соціальна нерівність, кліматичні зміни. 12. Яке значення мають США та Канада як глобальні центри економіки й політики?		
9	«Тема 11. Північноамериканська транспортна система». <u>Питання для обговорення.</u> 1. Які головні чинники визначили формування Північноамериканської транспортної системи? 2. Особливості економіко-географічного положення США, Канади та Мексики у контексті розвитку транспортної інфраструктури. 3. Автомобільний транспорт: система міжштатних автострад у США та Транс-Канадське шосе. 4. Залізничний транспорт: роль вантажних перевезень у США та Канаді, сучасні тенденції. 5. Авіаційний транспорт: найбільші авіаційні хаби (Атланта, Чикаго, Лос-Анджелес, Торонто, Ванкувер). 6. Морські порти Північної Америки: значення портів Нью-Йорка, Лос-Анджелеса, Ванкувера, Галіфакса, Нового Орлеана. 7. Роль Великих озер і річки Святого Лаврентія у внутрішніх водних перевезеннях. 8. Нафтогазопровідний транспорт: трубопровідна система США та Канади, її глобальне значення.	2	

	9. Інтеграційні процеси: вплив угоди USMCA (колишня NAFTA) на розвиток транспортних комунікацій. 10. Виклики для Північноамериканської транспортної системи: екологічні проблеми, завантаженість магістралей, цифровізація транспорту. 11. Значення Північноамериканської транспортної системи для міжнародної торгівлі та туризму. 12. Яке місце у глобальній транспортній мережі посідають США та Канада?		
10	«Тема 12. Регіон Латинська Америка. Економіко-географічна характеристика Мексики, Бразилії та Аргентини». <u>Питання для обговорення.</u> 1. Які особливості економіко-географічного положення Латинської Америки? 2. Природно-ресурсний потенціал регіону: які ресурси визначають його місце у світовій економіці? 3. Демографічні характеристики Латинської Америки: динаміка населення, урбанізація, етнічний склад. 4. Економіко-географічна характеристика Мексики: промисловість, сільське господарство, участь у USMCA. 5. Господарство Бразилії: провідні галузі промисловості та аграрного сектору, роль у BRICS та міжнародній торгівлі. 6. Економіка Аргентини: агропромисловий комплекс, машинобудування, сучасні економічні проблеми. 7. Транспортна система Мексики, Бразилії та Аргентини: автошляхи, залізниці, порти, авіація. 8. Туристично-рекреаційний потенціал країн: основні види туризму, культурні й природні ресурси. 9. Інтеграційні процеси: участь країн у MERCOSUR, ALADI та інших регіональних об'єднаннях. 10. Сучасні виклики розвитку Латинської Америки: соціальна нерівність, економічні кризи, екологічні проблеми. 11. Яке значення мають Мексика, Бразилія та Аргентина у глобальній економіці та політиці? 12. Перспективи розвитку Латинської Америки у XXI ст. – які можливості та ризики є визначальними?	2	
	«Тема 13. Латиноамериканська транспортна система». <u>Питання для обговорення.</u> 1. Які природно-географічні та історичні чинники вплинули на формування транспортної системи Латинської Америки? 2. Чому транспортна інфраструктура регіону вважається нерівномірно розвиненою? 3. Автомобільний транспорт: роль Панамериканського	2	

11	шосе, проблеми дорожньої мережі в країнах регіону. - Залізничний транспорт: сучасний стан, відмінності між країнами (Бразилія, Аргентина, Чилі). - Морський транспорт: значення провідних портів (Сантос, Буенос-Айрес, Вальпараїсо, Панама) для міжнародної торгівлі. - Панамський канал і його роль у світовій транспортній системі. - Авіаційний транспорт: найбільші авіахаби (Сан-Паулу, Мехіко, Буенос-Айрес) та їхнє значення для міжнародних пасажирських перевезень. - Річковий транспорт: використання басейну Амазонки та інших водних шляхів. - Які проблеми (корупція, брак інвестицій, складний рельєф, природні катастрофи) гальмують розвиток транспортної інфраструктури? - Транспорт і туризм: як розвинутість інфраструктури впливає на туристичні потоки в регіоні? - Які перспективи має інтеграція транспортної системи Латинської Америки (MERCOSUR, Ініціативи UNASUR)? - Як розвиток транспортної інфраструктури може посилити роль Латинської Америки у світовій логістиці?		
12	«Тема 14. Африканський регіон. Країни Північної та Південної Африки»: - Яке економіко-географічне положення Африки та його вплив на розвиток регіону? - Природно-ресурсний потенціал: які ресурси визначають місце Африки у світовій економіці? - Демографічні особливості: темпи зростання населення, урбанізація, соціальні проблеми. - Північна Африка: економічні особливості Єгипту, Алжиру, Марокко, Тунісу. - Туризм у Північній Африці: роль Єгипту, Тунісу, Марокко у світовій туристичній індустрії. - Сільське господарство та промисловість країн Північної Африки: проблеми й перспективи розвитку. - Південна Африка: економіка ПАР, Намібії, Ботсвани, Зімбабве. - Роль ПАР як економічного лідера регіону: промисловість, фінансові послуги, транспорт. - Туристичний потенціал Південної Африки: сафари, національні парки, культурні ресурси. - Проблеми економічного розвитку Африки: бідність, політична нестабільність, корупція, екологічні виклики. - Інтеграційні процеси: участь країн Північної та Південної Африки в Африканському Союзі та регіональних економічних угрупованнях. - Яке значення мають країни Північної та Південної Африки у глобальних економічних і політичних	2	

	процесах?		
13	«Тема 15. Африканська транспортна система»: 1. Які природно-географічні та історичні чинники визначили сучасний стан транспортної системи Африки? 2. Чому африканська транспортна інфраструктура вважається однією з найменш розвинених у світі? 3. Автомобільний транспорт: стан дорожньої мережі, основні проблеми (недостатня покритість, якість доріг). 4. Залізничний транспорт: колоніальна спадщина, сучасні проекти модернізації (Транссахельська, Танзанійська залізниця). 5. Морські порти Африки: ключові транспортні вузли (Александрія, Дар-ес-Салам, Кейптаун, Лагос, Момбаса). 6. Роль Суецького каналу у світовій транспортній системі. 7. Авіаційний транспорт: провідні аеропорти (Йоганнесбург, Каїр, Аддис-Абеба, Найробі) та розвиток авіаперевізників (Ethiopian Airlines, EgyptAir, South African Airways). 8. Внутрішні водні шляхи: можливості використання Нілу, Конго, Нігеру для перевезень. 9. Трубопровідний транспорт: нафтогазова інфраструктура та її значення для експорту. 10. Інтеграційні ініціативи: Транс-Африканські коридори, програми Африканського Союзу (NEPAD). 11. Як транспортні проблеми впливають на економічний розвиток і міжнародну торгівлю країн Африки? 12. Яке значення має розвиток транспортної системи для туризму та інтеграції Африки у світову економіку?	2	
14	«Тема 16. Регіон Австралія та Океанія»: 1. Яке економіко-географічне положення Австралії та Океанії? Які його переваги й обмеження? 2. Природно-ресурсний потенціал Австралії: корисні копалини, водні та земельні ресурси. 3. Демографічні особливості Австралії та острівних держав Океанії: чисельність, урбанізація, етнічний склад. 4. Господарство Австралії: провідні галузі промисловості (гірничодобувна, обробна, енергетика) та сільського господарства. 5. Економічна спеціалізація Нової Зеландії: аграрний сектор, високотехнологічні галузі, роль у світовій економіці. 6. Туристично-рекреаційний потенціал Австралії та Океанії: природні та культурні ресурси, головні туристичні центри. 7. Особливості господарського розвитку малих острівних держав Океанії: проблеми та перспективи. 8. Транспортна система Австралії та Нової Зеландії: роль	2	

	морського та авіаційного транспорту, внутрішні особливості. 9. Які інтеграційні процеси характерні для регіону (АСЕАН+, АРЕС, співпраця з Азією)? 10. Екологічні проблеми Австралії та Океанії: зміна клімату, деградація ґрунтів, підняття рівня океану. 11. Яке місце займає Австралія та країни Океанії у світовій політиці та економіці? 12. Перспективи розвитку регіону у ХХІ ст.: виклики та можливості.		
ВСЬОГО:		28	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	Модуль 1		
1	Тема 1. Політична карта світу.	2	
2	Тема 2. Регіональний поділ країн світу.	4	
3	Тема 3. Європа. Північна Європа (Ірландія, Фарерські острови)	4	
4	Тема 4. Регіон Західна Європа. Економіко-географічна характеристика (країни Бе-Ні-Люкс)	4	
5	Тема 5. Регіон Південна Європа (Португалія, Іспанія)	4	
6	Тема 6. Регіон країн Центральної Європи. Туристичний потенціал.	4	
7	Тема 7. Азійсько-Тихоокеанський туристичний регіон: поділ та характеристика (Австралія та Нова Зеландія).	4	
8	Тема 8. Регіон Східна Азія. Економіко-географічна характеристика, туристичний потенціал (Непал, Бутан, Шрі-Ланка)	4	
	Разом за модуль 1	30	
	Модуль 2		
10	Тема 10. Американський туристичний регіон. Найбільші туристичні центри США та Канади	4	
11	Тема 11. Особливості розвитку туризму країн басейну Карибського моря	4	
12	Тема 12. Африканський регіон. Туристичний потенціал країн Західної Африки. Нігерія	4	
13	Тема 13. Регіон Східна Африка. Сафарі-туризм. Кенія та Танзанія	2	
14	Тема 14. Регіон Південна Африка. Туристичні особливості Південної Африки. Намібія	6	
15	Тема 15. Відеопрезентації та їх представлення українською та англійською мовами (за вибором здобувача)	6	
16	Тема 15. Відеопрезентації та їх представлення українською та англійською мовами (за вибором здобувача)	4	
	Разом за модуль 2	30	
ВСЬОГО:		60	

1.5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ

Підготовка реферату – один із перших видів дослідницької роботи здобувачів, що використовується у вищій школі. Даний вид роботи сприяє розвитку у здобувачів нахилу до пошукової, дослідницької діяльності та до творчого розв'язання навчально-виховних завдань освітнього закладу.

Реферат (від. лат. *refero* – повідомляю, доповідаю) – це стислий виклад у письмовому вигляді наукової літератури з теми, вчення, змісту книги тощо. Реферат також передбачає наявність доповіді на дану тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту пошукової роботи.

Важливо зазначити, що у рефераті необхідно не лише висвітлити відповідну інформацію, а й показати своє ставлення до неї. Реферат демонструє ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати й узагальнювати суттєву наукову інформацію.

Обсяг реферату визначається специфікою теми і змістом матеріалу, кількістю відомостей, їх науковою цінністю або практичним значенням. Рекомендований обсяг становить 10-20 сторінок друкованого тексту.

Процес підготовки реферату має містити в собі наступні етапи:

- ✓ Вибір теми.
- ✓ Вивчення спеціальної літератури за темою реферату.
- ✓ Складання плану.
- ✓ Добір і вивчення додаткових джерел та інформації з обраної теми.
- ✓ Добір практичного та статистичного матеріалу.
- ✓ Опрацювання зібраного матеріалу.
- ✓ Безпосереднє написання тексту реферату.
- ✓ Формулювання висновків.
- ✓ Оформлення реферату і списку джерел інформації.
- ✓ Самокритична оцінка змісту і виправлення помилок.
- ✓ Підготовка тез або доповіді до захисту реферату.
- ✓ Захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції та ін.).

Тему реферату здобувач вибирає у відповідності до рекомендацій викладача або ж самостійно, відповідно власного рівня підготовленості та здібностей, а також маючи на увазі перспективу подальшого використання реферату для написання курсових та підсумкових кваліфікаційних робіт. Вибір теми реферату здобувач повинен узгоджувати з викладачем.

Структура реферату студента вищого навчального закладу повинна складатися з таких частин:

- ✓ Титульна сторінка
- ✓ План
- ✓ Вступ
- ✓ Основна частина, яка складається з розділів, пунктів та підпунктів
- ✓ Висновки
- ✓ Список використаних джерел
- ✓ Додатки (за необхідності)

У вступі обґрунтовуються актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на потреби суспільства та розвиток конкретної галузі науки або практичної діяльності.

В основній частині здійснюється огляд основних теоретичних та експериментальних досліджень з теми, зазначається, хто з учених вивчав дану проблему, які ідеї висловлював. Визначаються сутність проблеми, основні чинники, що зумовлюють розвиток явища або процесу, що вивчається, наводиться перелік основних змістовних аспектів проблеми, які розглядалися вченими. Визначаються недостатньо досліджені питання, з'ясовуються причини їх слабого висвітлення.

Наступний етап передбачає поглиблений аналіз сучасного стану процесу або явища, тлумачення основних поглядів і позицій щодо проблеми, висвітлюються власні судження та думки відносно перспектив розвитку проблеми.

У висновках надаються узагальнені ідеї, думки, оцінки, пропозиції автора.

До списку використаних джерел включають публікації, звертаючи особливу увагу на публікації за останні 5-10 років, Інтернет-ресурси. Кількість використаних джерел у списку повинна становити не менше 10 праць, які оформлені відповідно до сучасних вимог оформлення бібліографії.

У додатках за необхідності наводяться формули, таблиці, схеми, якщо вони суттєво полегшують розуміння роботи.

Оцінюють реферат, спираючись на наступні критерії:

- відповідність теми змісту реферату;
- глибина і повнота розкриття теми;
- логіка викладення матеріалу;
- термінологічна чіткість;
- рівень навичок самостійної роботи з науковою літературою та вміння її критично аналізувати;
- власне бачення проблеми автором, самостійний, творчий характер роботи;
- правильне оформлення реферату і списку використаних джерел;
- урахувати вміння автора відібрати найсуттєвіший матеріал для короткого виступу;
- якість презентації результатів реферативного дослідження.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Рекреаційно-туристичний потенціал Польщі та особливості розвитку транспортної системи.
2. Фінляндія як основний регіон зимових видів туризму: роль транспортної інфраструктури.
3. Альпійські держави: гірськолижні курорти та транспортні вузли (Швейцарія, Австрія, Італія, Франція).
4. Туристичні центри Франції та транспортна система (Лазуровий берег).
5. Туристичні центри Іспанії і роль транспортної системи (авіаційні, морські, залізничні вузли).
6. Відпочинок на Кіпрі та транспортна доступність острова.
7. Туреччина – перлина туристичного бізнесу Близького Сходу: взаємозв'язок туризму і транспортних потоків.
8. Єгипет: рекреаційний потенціал і транспортна система Червоного моря.
9. Внутрішній туризм у Північній Америці та транспортні системи США і Канади.
10. Туристично-рекреаційний потенціал європейських столиць і транспортні вузли.
11. Особливості внутрішнього туризму в межах України та розвиток транспортної інфраструктури

12. Світові транспортні системи та їх роль у розвитку туризму.
13. Європейська транспортна система: структура, коридори, значення для міжнародного туризму.
14. Транспортна система України: сучасний стан і перспективи інтеграції до європейської мережі.
15. Морські транспортні шляхи Середземномор'я та їх роль у туризмі.
16. Авіаційні хаби світу та їх значення для розвитку міжнародного туризму.
17. Транспортна інфраструктура Карпатського регіону та її вплив на розвиток рекреації.
18. Міжнародні транспортні коридори (ТРАСЕКА, TEN-T) і їхнє значення для туристичних потоків.
19. Сучасні інновації у транспортних системах (інтелектуальні транспортні системи, «розумні» дороги, безвуглецевий транспорт) і їхній вплив на туризм.
20. Транспортні вузли як центри розвитку туризму (на прикладі окремих міст).

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Habchak N. F., Dubis L.F. Labour migration of the population of Ukraine to the countries of the European Union: factors and risks of influence /. Journal of geology, geography and geoeology. Dnipro. – 28(1), 2019. – P. 59-67.
2. Безуглий В.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу : навч. посіб. / В.В. Безуглий, С.В. Козинець— К., 2003. – 688 с.
3. Бейдик О.О. Географія. Для вступників до вищих навчальних закладів / О.О. Бейдик, М.М. Падун. – К : Либідь, 2002. – 304 с.
4. Вишневська О.О. Туристичне країнознавство: підручник О.О. Вишневська, А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 594 с.
5. Габчак Н, Дубіс Л. Туристична привабливість транскордонних територій України та Румунії (на прикладі Закарпаття). Парадигматичні аспекти і дилеми розвитку науки та освіти [монографія] (за ред.: Я.Гжесяк, І.Зимомря, В. Ільницький). Конін-Ужгород-Мелітополь-Херсон-Кривий Ріг. Посвіт, 2019. – С.251-259.
6. Габчак Н, Дубіс Л. Туристична привабливість транскордонних територій України та Румунії (на прикладі Закарпаття). Парадигматичні аспекти і дилеми розвитку науки та освіти [монографія] (за ред.: Я.Гжесяк, І.Зимомря, В. Ільницький). Конін-Ужгород-Мелітополь-Херсон-Кривий Ріг. Посвіт, 2019. – С.251-259.
7. Габчак Н., Дубіс Л. Можливості застосування досвіду Данії у розвитку велотуризму в місті Ужгород. Журнал «Географія та туризм» Наук. зб. /Ред.кол.: Любіцева О.О. (відп. ред.) та ін. –К: Альфа – ПІК, 2019. - Вип. 47. – Київ, 2019. – С.45-57.
8. Габчак Н.Ф., Білак О. Туризм країн Карпатського єврорегіону. В-во ТОВ «РІК-У», Ужгород, 2023р. – 245 с.
9. Географія світового господарства з основами економіки: навч. посіб. / [за ред. Олійника Я. Б., Смирнова Г. Г.]. – К.: Знання, 2011. – 637 с.
10. Голіков А.П. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / А.П. Голіков, О.Г. Дейнека. – К., 2008.– 464с.
11. Головченко В. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія : навч. посіб. / В. Головченко, О. Кравчук – К. : Нічлава, 2006. – 336 с.
12. Дахно І.І. Країни світу: Енциклопедичний дов. – К.: Мапа, 2004. – 606 с.

13. Дубіс Л., Габчак Н. Особливості закладів харчування острівних країн (на прикладі Бермудських островів) . Тези Міжнародної науково-практичної конференції /Тенденції розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації (27-28 квітня 2017 року). – Ужгород. – С.148-151.
14. Економіка зарубіжних країн : підручник / А.С. Філіпенко, В.А. Вергун, І.В. Бураківський. – К. : Либідь, 1996.
15. Економіка зарубіжних країн/ [за ред. Ю.Т.Козака].– К., 2007. –544с.
16. Економічна і соціальна географія світу. 10 клас : Атлас. – К : НВП «Картографія», 2011. – 48 с.
17. Економічна і соціальна географія світу: навч. посібник / [за ред.С.П.Кузика]. – Львів: Світ, 2002. – 672 с.
18. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії : навч. посіб. / П.М. Ігнат'єв– 2-е вид. Чернівці : Книги – ХХІ, 2006. – 423 с.
19. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. – К.: Альтепрес, 2005. – 436 с.
20. Мальська М.П. Країнознавство: теорія та практика : підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Ю.С. Занько, Н.М. Ганич. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
21. Мальська М.П. Країнознавство: теорія та практика: підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Ю.С. Занько, Н.М. Ганич. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528
22. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Галич. – К.: Знання, 2008. – 661с.
23. Мальська М.П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Галич. – К.: Знання, 2008. – 661с.
24. Масляк П. О. Країнознавство : підручник / П.О. Масляк– К. : Знання, 2007. – 292 с.
25. Масляк П. О. Країнознавство : підручник / П.О. Масляк– К. : Знання, 2007. – 292 с.
26. Машіка Г.В. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Соціально-економічна географія країн світу та туристичні регіони» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, першого року навчання за освітньою програмою «Туризм» спеціальність 242 Туризм, галузь знань 24 Сфера обслуговування/Укладач: Г.В. Машіка. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с.
27. Чир Н, Габчак Н. Соціально-економічна географія країн світу та туристичні регіони. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт (для студентів 1 курсу та з форм навчання зі спеціальності 242 «Туризм». Ужгород, 2018р. – 65 с.

Допоміжна література

1. Derzhavne ahentstvo rozvytku turyzmu Ukrainy. Туристична статистика 2023. – Київ : DART, 2023. – Режим доступу : <https://www.tourism.gov.ua>
2. European Commission. TEN-T Core Network Corridors: Progress Report. – Brussels : EC, 2022.
3. Hall C. M., Page S. J. The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space. – London : Routledge, 2014. – 470 p.
4. Hoyle B. S., Knowles R. Modern Transport Geography. – Chichester : Wiley, 1998. – 392 p.
5. Knowles R., Shaw J., Docherty I. Transport Geographies: Mobilities, Flows and Spaces. – Oxford : Blackwell, 2008. – 350 p.
6. Rodrigue J.-P., Comtois C., Slack B. The Geography of Transport Systems. – 5th ed. – New York : Routledge, 2020. – 456 p.
7. Urry J. Mobilities. – Cambridge : Polity Press, 2007. – 296 p.

8. World Tourism Organization. UNWTO Tourism Highlights: 2024 Edition. – Madrid : UNWTO, 2024. – URL: https://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2024.pdf
9. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – Київ : Київський університет, 2001. – 395 с.
10. Грицук Ю. І. Транспортні системи світу. – Київ : НАУ, 2014. – 280 с.
11. Гудков А. А. Світові транспортні системи: географічний аспект. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. – 352 с.
12. Дядечко Л. П., Любимцева О. О. Соціально-економічна географія світу. – Київ : Кондор, 2015. – 368 с.
13. Кифяк В. Ф. Туризм як соціально-економічне явище. – Чернівці : Рута, 2003. – 312 с.
14. Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І. Міжнародний туризм і сфера послуг. – Київ : Знання, 2012. – 471 с.
15. Мельничук А. Г. Економічна і соціальна географія світу. – Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2018. – 280 с.
16. Міжнародні організації: навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. – К.: ЦУЛ, 2003. – 288с.
17. Міністерство інфраструктури України. Національна транспортна стратегія України до 2030 року. – Київ, 2021.
18. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: навч. посіб. для студ.геогр. фак. ун-тів / М. Д. Пістун. – К. : Вища школа, 1996. – 231 с.
19. Полчанінова І. Л. Рекреаційні комплекси світу : навч. посібник / І. Л. Полчанінова, М. М. Поколюдна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. –Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. –107с.
20. Світова економіка: підручник / [за ред. А. С.Філіпенко, В. С.Будкін,О.І.Рогащ]. – К.: Либідь, 2007. – 582 с.
21. Смаль І. В. Економіко-географічні дослідження: методи та регіональні аспекти. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. – 420 с.
22. Соціально-економічна географія світу / за ред. С.П. Кузика. – Тернопіль, 1998.
23. Стафійчук В. І. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу: Європа, Азія, Австралія та Океанія : навч. посіб. / В.І. Стафійчук, О.Ю. Малиновська. – К. : Альтпрес. – 2009. – 427 с.
24. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. – Одеса : Астропринт, 2005. – 560 с.
25. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму: Навч. посіб. / Під ред.: О. О. Любіцевої. – К. : Альт-прес, 2008. – 436 с.
26. Юрківський В. М. Країни світу : навч. посіб./ Юрківський В. М. – К.:Либідь, 1999. – 368 с.
27. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни / В.М. Юрківський. – К. : Либідь, 2000.
28. Яценко Б. П. Країнознавство: основи теорії : навч. посіб. / Б. П. Яценко, В. К. Бабарицька. – К. : Либідь, 2009. – 312 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. International Road Transport Union (IRU). Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.iru.org>

2. International Air Transport Association (IATA). Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.iata.org>
3. International Maritime Organization (IMO). Офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.imo.org>
4. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Transport and Trade Logistics. – Режим доступу: <https://unctad.org/topic/transport-and-trade-logistics>
5. World Bank. Transport. – Режим доступу: [https:// www.worldbank.org/en/topic/transport](https://www.worldbank.org/en/topic/transport)
6. European Commission. Transport. – Режим доступу: <https://transport.ec.europa.eu>
7. Eurostat. Transport statistics. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport>
8. International Transport Forum (OECD/ITF). – Режим доступу: <https://www.itf-oecd.org>
9. Transport Corridor Europe–Caucasus–Asia (TRACECA). – Режим доступу: <https://www.traceca-org.org>
10. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua>
11. Укрзалізниця. – Режим доступу: <https://www.uz.gov.ua>
12. Адміністрація морських портів України (АМПУ). – Режим доступу: <https://www.uspa.gov.ua>
13. Державна митна служба України. – Режим доступу: <https://customs.gov.ua>
14. Logistics Management. – Режим доступу: <https://www.logisticsmgmt.com>
15. Supply Chain Digital. – Режим доступу: <https://supplychaindigital.com>
16. Transport Topics. – Режим доступу: <https://www.ttnews.com>
17. Chartered Institute of Logistics and Transport (CILT International). – Режим доступу: <https://ciltinternational.org>

Додаток 2

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни «Регіональна соціально-економічна географія країн світу та транспортні системи»

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)